

שם פרטי:

שם משפחה:

כיתה:

מבחן מסכם בלשון – כיתה ח' • רמה בסיסית

משך המבחן: 90 דקות • סך הכול 100 נקודות • קראו את הטקסט בעיון וענו על כל השאלות.

טבלת ניקוד		
חלק	ניקוד מרבי	ניקוד שהתקבל
חלק א: הבנת הנקרא	40	
חלק ב: ידע לשוני	35	
חלק ג: הבעה בכתב	25	
סה"כ	100	

חלק א: הבנת הנקרא (40 נק')

למה לקנות אם אפשר לשאול?*

- 1 | בחודש שעבר רצינו לתלות מדף חדש בחדר. אבא הוציא מן הארון מקדחה שקנה לפני שלוש שנים, ואחרי חיפוש ארוך גילינו שהסוללה שלה מתה מזמן – כי כמעט לא השתמשנו בה. אז התחלתי לחשוב: כמה חפצים כאלה יש בכל בית?
- 4 | במחסן של כמעט כל משפחה מחכים חפצים שכמעט אינם יוצאים ממנו: מקדחה, סולם גבוה, אוהל, מכונה להכנת גלידה. קנינו אותם בשביל פעם אחת או פעמיים, ומאז הם תופסים מקום ואוספים אבק. בערים שונות בעולם קמו בשנים האחרונות «ספריות חפצים»: מקומות שבהם אפשר לשאול כלים וחפצים לזמן קצר, בדיוק כמו ששואלים ספר. לדעתי, כדאי להקים ספריית חפצים בכל שכונה.
- 9 | הנימוק הראשון הוא כלכלי. במקום שכל משפחה תקנה מקדחה יקרה, עשרות משפחות יכולות להשתמש במקדחה אחת. סקר קטן שערכו מתנדבים בשכונה שלנו העלה שרוב המשפחות השתמשו במקדחה שלהן פחות מחמש פעמים בשנה האחרונה. הכסף שנחסך יכול לשמש לדברים חשובים יותר.
- 13 | הנימוק השני קשור לסביבה. כל חפץ שאנחנו קונים נוצר מחומרי גלם, נשלח ממרחקים ובסופו של דבר נזרק. כשחפץ אחד משרת אנשים רבים, מייצרים פחות משנעים פחות וזורקים פחות. ספריית חפצים היא דרך פשוטה לצרוך בתבונה בלי לוותר על מה שצריך.

17 | נוסף על כך, לספרייה כזו יש גם ערך חברתי. מי שבא לשאול סולם פוגש שכנים, מתייעץ עם המתנדב איך להשתמש בו, ולפעמים אף מציע עזרה בעצמו. בשכונה שבה אנשים כמעט אינם מכירים זה את זה, מקום כזה יכול להפוך למרכז קטן של קהילה.

21 | דמיינו, למשל, משפחה שמתכננת טיול לילה בצפון. במקום לקנות אוהל, שקי שינה ופנס, היא מזמינה אותם מראש בספריית החפצים, אוספת אותם ביום חמישי ומחזירה אותם ביום ראשון. המשפחה חסכה מאות שקלים, המחסן שלה לא התמלא, ובשבוע הבא ייצאו עם אותו ציוד משפחה אחרת מן השכונה. בדרך היא גם פגשה את המתנדבת, שהמליצה לה על מסלול נוח לילדים.

26 | יש הטוענים שחפצים שאולים יתקלקלו מהר, כי אנשים אינם שומרים על מה שאינו שלהם. אומנם החשש מובן, אך אפשר להתמודד איתו: בספריות חפצים נהוג לרשום כל השאלה, לבדוק את החפץ כשהוא מוחזר ולגבות דמי מנוי סמליים, שמהם מממנים תיקונים. לפי המתנדבים בספריות כאלה, רוב השואלים מחזירים את החפצים בזמן ובמצב טוב, אולי משום שהם יודעים ששכניהם מחכים להם.

31 | טענה נוספת היא שלא נוח לחכות לחפץ כשצריכים אותו מיד. זה נכון במקרים מסוימים, ולכן ספריית חפצים לא תחליף את כל הקניות. אבל רוב הצרכים שלנו – תיקון מדף, טיול משפחתי, מסיבת יום הולדת – מתוכננים מראש, ואפשר להזמין את החפץ כמה ימים קודם.

35 | לסיכום, ספריית חפצים חוסכת כסף, שומרת על הסביבה ומקרבת בין שכנים. מה שדרוש כדי להקים אותה הוא חדר קטן, מדפים, קבוצת מתנדבים ותרומות של חפצים מן התושבים. אני קוראת למועצת השכונה לפתוח ספרייה כזו כבר השנה – ולכל אחד מאיתנו להציץ במחסן ולשאול: מה מכל זה אני באמת צריך?

* נכתב על ידי צביקה שטרן, 2024. מתוך: «בין השורות» – כתב עת לחינוך.

1 איתור מידע: בחרו את התשובה הנכונה לפי הטקסט. (8 נק')

- א.** מה גילתה המשפחה כשרצתה לתלות מדף (בשורות 1–3)?
- שאין לה מקדחה
 - שהסוללה של המקדחה מתה
 - שהמדף שבור
 - שהמקדחה חדשה
- ב.** לפי מה שכתוב בשורות 9–12, מה העלה הסקר שערכו מתנדבי השכונה?
- שרוב המשפחות אינן מחזיקות מקדחה
 - שרוב המשפחות השתמשו במקדחה פחות מחמש פעמים בשנה
 - שרוב המשפחות רוצות ספריית חפצים
 - שמקדחות מתקלקלות מהר
- ג.** לפי מה שכתוב בשורות 26–30, מאיפה מממנות ספריות החפצים תיקונים?
- מתרומות של העירייה
 - מדמי מנוי סמליים
 - ממכירת חפצים
 - מקנסות
- ד.** מה צריך, לפי מה שכתוב בשורות 35–38, כדי להקים ספריית חפצים?
- בניין גדול וצוות בשכר
 - חדר קטן, מדפים, מתנדבים ותרומות
 - חנות ומחסן
 - אתר אינטרנט בלבד

2 הסקה: בשורות 1–3 הכותבת מספרת על המקדחה של המשפחה. מדוע לדעתכם בחרה לפתוח בסיפור אישי ולא בטענה? הסבירו מה הסיפור תורם לטקסט. (6 נק')

3 נכון או לא נכון לפי הטקסט? תקנו את המשפטים הלא נכונים. (4 נק')

- א.** הכותבת סבורה שספריית חפצים תחליף את כל הקניות.
- ב.** לפי הטקסט, לספריית חפצים יש גם ערך חברתי.
- ג.** לפי המתנדבים (בשורות 26–30), רוב השואלים אינם מחזירים את החפצים בזמן.
- ד.** הכותבת פונה בסוף גם למועצת השכונה וגם לקוראים.

4 אוצר מילים בהקשר: מה פירוש המילה לפי הטקסט? (4 נק')

א. «דרך פשוטה לצרוך בתבונה» (בשורות 13–16) – «בתבונה» (בשורות 13–16) פירושו:

○ במהירות ○ בחוכמה ובשיקול דעת ○ בכמות גדולה ○ בסתר

ב. «דמי מנוי סמליים» (בשורות 26–30) – «סמליים» (בשורות 26–30) פירושו:

○ גבוהים מאוד ○ נמוכים, כמעט רק לשם עיקרון ○ מסובכים

○ קבועים לכל החיים

5 מבנה הטקסט: התאימו לכל קטע בטקסט (לפי מספרי השורות) את התפקיד שלו בטיעון. (8 נק')

טור א

1. בשורות 4–8

2. בשורות 9–12

3. בשורות 13–16

4. בשורות 21–25

5. בשורות 26–30

6. בשורות 35–38

טור ב

☐ הצגת הנושא והטענה

☐ טענת נגד והפרכה

☐ נימוק כלכלי והוכחה מסקר

☐ סיכום וקריאה לפעולה

☐ נימוק סביבתי

☐ דוגמה מוחשית

6 הבנה: העתיקו מן הטקסט, בשורות 31–34, את טענת הנגד, והסבירו במילים שלכם איך הכותבת מתמודדת איתה. (4 נק')

7 הערכה: האם הטקסט שכנע אתכם שכדאי להקים ספריית חפצים בשכונה שלכם? נמקו את עמדתכם בעזרת שני דברים מן הטקסט, וציינו שאלה אחת שהכותבת לא ענתה עליה. (6 נק')

חלק ב: ידע לשוני (35 נק')

1 כתבו את השורש ואת הבניין של כל פועל מן הטקסט. (8 נק')

פועל	שורש	בניין
השתמשנו		
נשלח		
פוגש		
מקרבת		

2 המירו לסביל. כתבו רק את הפועל. (6 נק')

- א.** המתנדבים רשמו כל השאלה. – כל השאלה _____ על ידי המתנדבים.
- ב.** הספרנית בדקה את המקדחה. – המקדחה _____ על ידי הספרנית.
- ג.** התושבים יתרמו חפצים. – חפצים _____ על ידי התושבים.

3 כתבו את הנושא ואת הנשוא בכל משפט. (5 נק')

- א.** בערים שונות קמו ספריות חפצים.
- ב.** מי שבא לשאול סולם פוגש שכנים.
- ג.** בשבוע הבא ייצא עם הצידוד שכן אחר.

4 התאם: בחרו את הנשוא המתאים. (6 נק')

א. בשבוע שעבר ____ בשכונה ספריית חפצים.

- נפתח ○ נפתחה ○ נפתחו

ב. קבוצת המתנדבים ____ את החדר.

- סידרו ○ סידר ○ סידרה

ג. לספרייה ____ אוהל, סולם ושני פנסים.

- נתרם ○ נתרמה ○ נתרמו

5 כתבו את המספר הסודר במילים. (5 נק')

א. זו הפעם _____ שאנחנו שואלים אוהל. (3)

ב. המדף _____ מלא בכלי עבודה. (2)

ג. הספרייה נמצאת בקומה _____. (12)

6 הגדרה ויחסי משמעות. (5 נק')

א. מה היחס בין «כלי עבודה» ל«מקדחה»?

- נרדפות ○ ניגודיות ○ היכללות

ב. איזו הגדרה מלאה של «ספריית חפצים»?

- מקום עם מדפים ○ מקום שבו שואלים חפצים לזמן קצר, כמו בספרייה ○ מחסן
○ למשל אוהל וסולם

חלק ג: הבעה בכתב (25 נק')

1 כתבו מאמר עמדה (כ־250 מילים) בנושא: «האם להקים בבית הספר פינת החלפה, שבה תלמידים מביאים ספרים ומשחקים ולוקחים אחרים במקומם?». שימו לב: הציגו עמדה ברורה בפתיחה; כתבו שני נימוקים לפחות, עם הסבר ודוגמה או הוכחה; הציגו טענת נגד והפריכו אותה; סיימו בקריאה לפעולה; השתמשו במילות קישור מתאימות; הקפידו על לשון, כתיב ופיסוק. (25 נק')

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

בהצלחה!